

Το σχέδιο ΑΘΗΝΑ, η ταφόπλακα της Ανώτατης Δημόσιας Τεχνολογικής Τουριστικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Το Σχέδιο Αθηνά (θεά της Σοφίας.....) μετά από μήνες μυστικών διαβουλεύσεων εδόθη στην δημοσιότητα. Από την προσεκτική μελέτη του, η αίσθηση που δημιουργείται στον αναγνώστη, είναι ότι κυριαρχεί το ανορθόδοξο, το συντεχνιακό, το παράδοξο, η σκοπιμότητα και όχι ο εξορθολογισμός, τουλάχιστον όσον αφορά τα ΤΕΙ.

Εδώ και τέσσερα χρόνια, μεθοδικά και σταθερά, επιχειρείται ένα σχέδιο αρχικά υποβάθμισης και στην συνέχεια ολικής εξαφάνισης των ΤΕΙ της χώρας, με πρωτεργάτες την πρότερη ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας την κ. Διαμαντοπούλου και τον κ. Πανάρετο, οι οποίοι μέσω του νόμου 2009/2011 αφαίρεσαν από τα Τεχνολογικά Ιδρύματα την ενιαία με τα Πανεπιστήμια αποστολή των ΑΕΙ. Εξάλλου το σχέδιο Αθηνά προβλέπει μείωση του αριθμού των εισακτέων στα ΤΕΙ κατά 30% και αντίστοιχα αύξηση του αριθμού στα Πανεπιστήμια κατά 15%.

Αλλά ας δούμε, στο παραπάνω πλαίσιο, πως διαμορφώνεται πλέον η Ανώτατη Τεχνολογική Τουριστική Εκπαίδευση, στην Ελλάδα.

Η εικόνα της Ελλάδας στο εξωτερικό εδώ και δεκαετίες συνοψίζεται σε τρεις λέξεις, ιστορία, πολιτισμός, τουρισμός. Ο τουρισμός αποτελεί την "Βαριά Βιομηχανία" της χώρας, εφόσον αντιπροσωπεύει 9.500 ξενοδοχειακές μονάδες (2.000.000 περίπου κλίνες σε κύρια και συμπληρωματικά καταλύματα), 4.500 τουριστικά ταξιδιωτικά γραφεία, 30.000 επιχειρήσεις εστίασης και αναψυχής, 1.000.000 απασχολούμενους (άμεση, έμμεση και απορρέουσα τουριστική απασχόληση), το 16-19% του ΑΕΠ της χώρας κ.λπ. Άρα παρουσιάζει υψηλό βαθμό ελκυστικότητας για κάθε ενδιαφερόμενο, προερχόμενο είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό.

Ο τουρισμός αποτελεί τον κυριότερο εξαγωγικό τομέα της χώρας τις τελευταίες δεκαετίες (παραδοσιακή χώρα υποδοχής) και η σπουδαιότητά του, που εθεωρείτο απλά ως «δεδομένη» τα τελευταία τριάντα χρόνια, ανακαλύπτεται εκ νέου από κεντρική κυβέρνηση και τρώϊκα, τα τρία τελευταία χρόνια και αναδεικνύεται σε τομέα στήριξης της ελληνικής οικονομίας, που βρίσκεται σε φάση παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης. Θα πρέπει να τονιστεί ότι την δεκαετία 60-70 για τις κυβερνήσεις των υποανάπτυκτων χωρών ο τουρισμός αντιπροσώπευε την «κότα με τα χρυσά αυγά», κάτι που ποτέ όμως δεν ίσχυσε για τις ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες. Το ερώτημα που παραμένει επίκαιρο από τότε και αφορά σήμερα την ελληνική περίπτωση είναι ποιος θα καρπωθεί «τα χρυσά αυγά»;

Σ' επίπεδο κεντρικής διοίκησης (ΕΟΤ, Υπουργείο Τουρισμού) η μεγέθυνση του τουρισμού στηρίχτηκε τα τελευταία τριάντα χρόνια στον απλοϊκό εμπειρισμό των διοικούντων και σε συντεχνιακού τύπου διεργασίες. Έτσι η επιστημονική προσέγγιση του τουρισμού σ' επίπεδο Ανώτατης Εκπαίδευσης (Σχολές, ερευνητικά κέντρα)

περιορίστηκε στις μονοδιάστατες προσπάθειες κάποιων αμετανόητα ρομαντικών, χωρίς αξιολογικά αποτελέσματα.

Σ' επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε προπτυχιακό επίπεδο, ο τουρισμός εκπροσωπείται μόνο από τα Τμήματα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων των ΤΕΙ, με μεγάλη ιστορία αλλά και παράδοση στον χώρο. Η λοιπή εκπαίδευση (ΟΤΕΚ και ιδιωτικές σχολές) αφορά στην κατάρτιση. Δεδομένης της σημαντικότητας του τουρισμού για τη χώρα (συγκριτικό πλεονέκτημα) σε αντίθεση με άλλες ανεπτυγμένες οικονομικά και τουριστικά χώρες, η εκπροσώπηση του τουρισμού σε επίπεδο Ανώτατης Εκπαίδευσης φαίνεται να είναι μικρή και η στάση του επίσημου Κράτους, αδιάφορη, συντεχνιακή και πολύ συχνά ακόμα και εχθρική, ανάλογα με τις περιπτώσεις, διακατεχόμενη από ένα διευρυμένο πνεύμα απλοϊκού εμπειρισμού, αλλά και αδιαφάνειας.

Σ' αυτό το πλαίσιο, που χαρακτηρίζεται από στρεβλώσεις όχι μόνο του Δημόσιου, αλλά και του Ιδιωτικού Τομέα, καλούνται να λειτουργήσουν τα Τμήματα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων, εκπαιδεύοντας μεσαία και ανώτερα στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων, ως αναπόσπαστο κομμάτι της Τριτοβάθμιας Δημόσιας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης. Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν εν συντομία αυτές τις στρεβλώσεις, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο το παρελθόν, το παρόν, αλλά και το μέλλον της Ανώτατης Δημόσιας Τεχνολογικής Τουριστικής Εκπαίδευσης, εάν φυσικά συνεχίσει να υπάρχει.

Στην Ελλάδα μεταπολεμικά, κράτος και επιχειρήσεις στήριξαν την τουριστική μεγέθυνση της χώρας στην αέναη αύξηση των κλινών, χωρίς να επιδιώξουν ταυτόχρονα την επιστημονική μελέτη του τουριστικού φαινομένου και των μεταβλητών της ζήτησης και της προσφοράς. Δύο μεγέθη στήριξαν για εξήντα περίπου χρόνια μία απλοϊκή εμπειρική ερμηνεία της τουριστικής πολιτικής: κλίνες και αφίξεις. Ακόμα και σήμερα αγνοείται το συνολικό τουριστικό προϊόν της χώρας.

Οι προσπάθειες της επιστημονικής κοινότητας διεθνώς, να διαμορφώσει τη νέα επιστήμη του τουρισμού από την δεκαετία του '70' (καθηγητές R. Baretje, K. Krapf, C. Kaspar, W. Hunziker κλπ), αφήνει ανεπηρέαστη την Ελληνική πραγματικότητα.

Τρία χρόνια πριν, ο τότε Υφυπουργός Παιδείας και Καθηγητής Πανεπιστημίου κ. Πανάρετος, φαίνεται να αγνοεί παντελώς την επιστήμη του τουρισμού ως όφειλε λόγω της θέσης αλλά και της ιδιότητάς του, μιλάει για τουριστικά επαγγέλματα στα ΤΕΙ, συγχέει την Ανώτατη Εκπαίδευση με την κατάρτιση και αναρωτιέται για την ύπαρξή της. Άγνοια; Ποιος ξέρει; Πάντως ενδεικτικά αναφέρεται, ότι η ψηφιακή βιβλιοθήκη του CIRET του καθηγητή R. Baretje στην Aix en Provence, με τον οποίο συνεργάζεται το Τμήμα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Αθήνας, διαθέτει 13 εκατομμύρια επιστημονικές δημοσιεύσεις για όλα τα πεδία του τουρισμού. (Η σύγκριση απογυμνώνει την ελληνική πραγματικότητα)

Στον ΕΟΤ τα άτομα που τους ανατίθετο οι τύχες του Ελληνικού Τουρισμού από την θέση του Γενικού Γραμματέως, φαίνεται οι περισσότεροι (πάνω από το 90%) να μην

έχουν καμία σχέση με τον Τουρισμό. Συνήθως υπήρξαν «αβόλευτα» πολιτικά πρόσωπα, που έπρεπε ωστόσο να αποφασίζουν για την Κεντρική Διαχείριση του σημαντικότερου εθνικού πλούτου της χώρας. Αυτοί ουδεμία προσπάθεια έκαναν τα τελευταία τριάντα χρόνια ν' αλλάξουν την διοικητική και ποιοτική διάρθρωση του τουρισμού μέσα από αποκεντρωμένες τουριστικές διοικήσεις, υποστηριζόμενοι στο έργο τους από την εξειδικευμένη τουριστική απασχόληση και εφαρμόζοντας στρατηγικές τουριστικού σχεδιασμού. . Επίκεντρο της πολιτικής τους συνεχίζει να παραμένει η «πολιτική γενικά - και όχι ειδικά- και οι κλίνες».

Οι επιχειρηματικοί τουριστικοί συνασπισμοί (π.χ ΣΕΤΕ), λόγω της μονοδιάστατης κρατικής τουριστικής πολιτικής (κλίνες), φαίνεται τα τελευταία δέκα χρόνια να υποκαθιστούν σε πολύ μεγάλο βαθμό, με τον ρόλο, τις προτάσεις τους, τις δημόσιες παρεμβάσεις τους και συχνά τις συντεχνιακές επιδιώξεις τους, φανερά πλέον, την δημόσια υπόσταση των κρατικών Φορέων Τουρισμού (Υπουργείο Τουρισμού, ΕΟΤ), μέσα από την ασυλία που τους παρέχουν οι πολιτικές ηγεσίες. Το τουριστικό αγαθό μιας χώρας είναι πρωτίστως δημόσιο(ιστορία, πολιτισμός, χώρος, φυσικοί πόροι, κάτοικοι κλπ) και δευτερευόντως ιδιωτικό(επιχειρήσεις). Επίσης φαίνεται να επιδιώκουν μία μεγάλη συμπίεση του εργατικού κόστους για τις επιχειρήσεις τους, που τους προσφέρει η κατάρτιση σε επίπεδο εκπαίδευσης των εργαζομένων και το φτηνό εργατικό δυναμικό προερχόμενο από τις χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλόκ.

Η υποκατάσταση της Ανώτατης Δημόσιας Τεχνολογικής Τουριστικής Εκπαίδευσης από την κατάρτιση αποτελεί μία ακόμα στρέβλωση, εφόσον πρόκειται για δύο διαφορετικούς τύπους εκπαίδευσης, η οποία γίνεται εντονότερη τα τελευταία έτη από τους μηχανισμούς απορρύθμισης της τουριστικής απασχόλησης που επιβάλλουν οι μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις παραθεριστικού τουρισμού. Τα ελληνικά χέρια, ακόμα και σε επίπεδο κατάρτισης, αντικαθίστανται για τις μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις παραθεριστικού τουρισμού ανά την Ελλάδα, από στρατιές νέων από τις χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ (Τσεχία, Πολωνία, Ρουμανία, Μολδαβία κ.λ.π) με 200 Ευρώ το μήνα. Σχετικά με την προώθηση της κατάρτισης στην θέση της Τριτοβάθμιας Τεχνολογικής Τουριστικής Εκπαίδευσης, δεν θα πρέπει να περάσει ασχολίαστη η «προστασία» που παρείχε ο Υπουργός Παιδείας στις Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων του ΟΤΕΚ (δεν θα θιγούν από το σχέδιο Αθηνά) που εποπτεύονται από το Υπουργείο Τουρισμού, κάποιες εκ των οποίων βρίσκονται ωστόσο στο μηχανογραφικό, έστω και με μικρές βαθμολογίες εισαγωγής. Άραγε η εξαγγελία του μαζί με την Υπουργό Τουρισμού, για την δημιουργία ανώτερων σχολών τουριστικού μάνατζμεντ, μήπως περνά μέσα από την εξαφάνιση της Τριτοβάθμιας Τεχνολογικής Τουριστικής Εκπαίδευσης;

Σ' αυτές τις στρεβλώσεις προστίθεται μία ακόμη, η μεγαλύτερη έως τώρα, εκείνη του σχεδίου Αθηνά. Στα μοναδικά τμήματα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων της Δημόσιας Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, δεδομένης της οικονομικής κρίσης και της θέσης του τουρισμού ως κύριου εξαγωγικού τομέα της χώρας, δεν επιβάλλονται ούτε καν κριτήρια λογιστικής φύσης, αλλά ακολουθείται μία εχθρική στάση που προκαλεί σκέψεις για περαιτέρω σκοπιμότητες και όπως φαίνεται βίαιες συντεχνιακές

παρεμβάσεις πάσης φύσης. Η μοναδική τριτοβάθμια προπτυχιακή δημόσια εκπαίδευση στο τουρισμό μετά από τριάντα περίπου χρόνια χάνει την ανεξαρτησία της, δεν υπάρχει καν στο μηχανογραφικό και γίνεται κατεύθυνση. Όσον αφορά στην περίπτωση των αντιστοίχων τμημάτων σε Πάτρα και Θεσσαλονίκη «μετακομίζουν» σε Μεσολόγγι και Σέρρες που δεν χαρακτηρίζονται τόσο σαν διεθνή τουριστικά κέντρα υποδοχής, ως είθισται σε αντίστοιχες περιπτώσεις άλλων τουριστικών χωρών.

Οι Ανώτερες και Ανώτατες σχολές Τουρισμού σχετίζονται άμεσα, βάση της διεθνούς πρακτικής, με διεθνή κέντρα-πόλεις υποδοχής των διεθνών τουριστών: Νίκαια, Aix-en Provence και Παρίσι στην Γαλλία, Λοζάνη και Γενεύη στην Ελβετία, Λονδίνο, Γλασκώβη και Εδιμβούργο στο Η.Β κ.λ.π.,..... Μεσολόγγι, Σέρρες τώρα και στην Ελλάδα. Έτσι κανένα αξιόλογο διεθνές κέντρο υποδοχής του τουρισμού στη χώρα δεν διαθέτει αυτοδύναμο Τμήμα Τουρισμού ούτε καν η Αθήνα. Κάνοντας την σύγκριση και έχοντας υπόψη την μετατροπή των Τμημάτων Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων σε κατεύθυνση, από ανεξάρτητα τμήματα (αντί για αυτόνομες σχολές που έπρεπε να είναι, λόγω της σπουδαιότητας του τουρισμού για τη χώρα και με κατευθύνσεις εντός σχολής), ποιος νοήμων άνθρωπος δεν βλέπει εκ πρώτης όψεως μία απλοϊκή και άσχετη με την δυναμική του τουριστικού τομέα προσέγγιση; Όμως με μία δευτέρα πιο διεισδυτική ματιά διαφαίνεται η μελλοντική κατάργησή τους, μέσα από ένα καλοδουλεμένο σχέδιο, εφόσον στα επόμενα 2 έτη η εξάλειψη του περιορισμού της βάσης του 10, σε συνδυασμό με τη μεταφορά τους σε περιφερειακές πόλεις (τα μεγάλα αστικά κέντρα συγκεντρώνουν μεγαλύτερες βαθμολογίες) θα εξαφανίσει τους σπουδαστές τους. Στα παραπάνω θα πρέπει να προστεθεί και ο παράγοντας κόστος διαμονής των σπουδαστών, που καθιστά τη φοίτησή τους σε κάποιο κολέγιο(και με επαγγελματικά δικαιώματα) πιο συμφέρουσα οικονομικά, παραμένοντας σε κάποιο αστικό κέντρο. Η κατάργηση των αυτόνομων Τμημάτων Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων και η επιβεβλημένη «βιαίως» από το Υπουργείο κατεύθυνση (στην περίπτωση της Αθήνας δεν φαίνεται καν η ύπαρξη κατεύθυνσης, θα πρέπει να το μαντέψουμε, εφόσον οι συντάκτες του σχεδίου περιορίζονται στην δημιουργία ενός ασαφούς τμήματος που περιλαμβάνει τέσσερα από τα προϋπάρχοντα τμήματα της ΣΔΟ) θα ελαχιστοποιήσει τη δυναμική τους με την απαξίωση μεγάλου μέρους των εργαστηριακών τους εξοπλισμών(τριάντα χρόνια χρειάστηκαν για να δημιουργηθούν), αλλά και την αδυναμία διδασκαλίας εξειδικευμένων τουριστικών μαθημάτων, λόγω συρρίκνωσης του προγράμματος σπουδών, με αποτέλεσμα τη σταδιακή τους εξαφάνιση. Στις παραπάνω στρεβλώσεις θα πρέπει να προστεθούν επιπλέον, τα εμπόδια που έχει ορθώσει το Υπουργείο τα τελευταία χρόνια σχετικά με τις προκηρύξεις θέσεων ΕΠ, τη δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων, το άλτο έως σήμερα ζήτημα του ωραρίου των μελών ΕΠ μετά την εφαρμογή των μονών εξαμήνων κλπ.

Δεν θα πρέπει να περάσει επίσης απαρατήρητη μια «παράδοξη» και άστοχη ενέργεια αυτών που συνέλαβαν και δημοσιοποίησαν το σχέδιο Αθηνά. Ενώ εξαφανίζονται από το μηχανογραφικό τα Τμήματα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων, γίνονται κατευθύνσεις και στέλνονται στην «εξορία», το Υπουργείο Παιδείας δημιουργεί « εκ

του μηδενός» δύο νέα Τμήματα «Διοίκησης Μονάδων Τουρισμού και Πολιτισμού», χωρίς προσωπικό και εξοπλισμούς. Το μέλλον τους σίγουρα είναι από την αρχή καταδικασμένο, δεδομένης της «μεγάλης ευαισθησίας» του επίσημου κράτους εδώ και εξήντα χρόνια και για τον τουρισμό και για τον πολιτισμό. Στην καλύτερη περίπτωση θα μπορούσαν να αποτελέσουν τρίτη κατεύθυνση σ' ένα Τμήμα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Τα Τμήματα Τουριστικών επιχειρήσεων απασχολούν το μεγαλύτερο ποσοστό (επιστημονικοί και εργαστηριακοί συνεργάτες) των κατόχων διδακτορικών και μεταπτυχιακών τίτλων στον τουρισμό, από ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια, κάτι που δεν έκαναν τα τελευταία είκοσι χρόνια όλοι οι θεσμοθετημένοι φορείς τουρισμού Δημόσιοι και Ιδιωτικοί (Υπουργείο Τουρισμού, ΕΟΤ, κλπ) αλλά και οι υπόλοιπες πανεπιστημιακές σχολές. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι απόφοιτοί του, είναι οι κατεξοχήν τροφοδότες των τριών μεταπτυχιακών προγραμμάτων τουρισμού που λειτουργούν στην Ελλάδα και γίνονται αποδεκτοί από τα καλύτερα πανεπιστήμια του εξωτερικού για να συνεχίσουν τις μεταπτυχιακές σπουδές τους στις εξειδικεύσεις του τουριστικού τομέα. Άραγε χρήσιμοι για την ελληνική κοινωνία και την Δημόσια Τουριστική Εκπαίδευση, τις τουριστικές επιχειρήσεις, τους τουριστικούς φορείς; Για εμάς σίγουρα ναι, όσον αφορά στους άλλους ας το αποδείξουν έμπρακτα.

Σχέδιο Αθηνά. Απλοϊκές ενέργειες για ένα σχέδιο εξορθολογισμού της Ανώτατης Τουριστικής Εκπαίδευσης; Προχειρότητα; Ή πολύ απλά παραχώρησή της στον Ιδιωτικό Τομέα; Φτωχοποίησή της και αντικατάστασή της από την κατάρτιση που φαίνεται να είναι και η επιθυμία των μεγάλων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων; Φτηνά εργατικά χέρια, χωρίς επιδιώξεις, στόχους, διεκδικήσεις, απαιτήσεις; Ή επιβολή ενός διαφορετικού τρόπου σκέψης από εκείνη που ορίζει αυτονόητα η αποστολή της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης;

Απλοϊκός εμπειρισμός; Λογιστική προσέγγιση; Συντεχνιακή μεθόδευση; Οικονομικές σκοπιμότητες; Προσπάθεια εξαφάνισης της Δημόσιας Τριτοβάθμιας Τουριστικής Εκπαίδευσης προς όφελος της κατάρτισης του Υπουργείου Τουρισμού και των Ιδιωτικών Κολλεγίων; Αυτά τουλάχιστον φανερώνει μία διεισδυτικότερη ματιά αναφορικά με το σχέδιο Αθηνά για την Δημόσια Τριτοβάθμια Τουριστική Εκπαίδευση.

Το σχέδιο Αθηνά τελικά (πρώτο στάδιο σε εφαρμογή), αντί να ρυθμίζει τη Δημόσια Ανώτατη Τουριστική Εκπαίδευση, και όχι μόνο, την «απορυθμίζει παντελώς» και δημιουργεί «σοκ» σ' όσους την υπηρετούν, με αξιοπρέπεια θα έλεγα, σ' ένα μάλλον πολύ εχθρικό όπως εξελίσσεται περιβάλλον. Ποτέ μου δεν φαντάστηκα ότι στην Ελλάδα των 10 εκατομμυρίων ψυχών, κοιτίδα του ανθρώπινου πολιτισμού, με μεγάλη ιστορία, παράδοση και αξίες, θα εφαρμοζόταν απaráκλητα από τους κυβερνώντες, μετά από πενήντα χρόνια αποτυχημένων για την κοινωνία πειραματισμών, η βασική αρχή του Μίλτον Φρίντμαν ότι δηλ. «τα πάντα θα πρέπει να γίνουν ιδιωτικά εκτός ίσως από την Δικαιοσύνη». Αυτό είναι το φάρμακο κόντρα στην κρίση, θεσμών και αξιών;

Αλήθεια σε ποιους νομίζετε ότι απευθύνεστε, μέσα από αδιαφανείς συντεχνιακές σκοπιμότητες και μεθοδεύσεις, αδιαλλαξία και πολλές φορές εχθρότητα; Θέλουμε να θεωρούμε ακόμα τους εαυτούς μας Δημόσιους Λειτουργούς, που πέρασαν τη ζωή τους υπηρετώντας τον τουρισμό από πολλά μετερίζια , κόντρα σ' οποιαδήποτε μορφή «απλοϊκού εμπειρισμού».

Η Δημόσια Δωρεάν Ανώτατη Τεχνολογική Τουριστική Εκπαίδευση στην Ελλάδα, θα πρέπει να συνεχίσει να είναι αυτόνομη και να ενισχυθεί (σχολές, κατευθύνσεις), εφόσον δεν μπορεί να διανοηθεί ότι σε μία κλασσική χώρα υποδοχής των τουριστών, όπως η Ελλάδα, δεν υπάρχει εκπροσώπησή της σ' επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης. Εξάλλου τα τριάντα χρόνια που μεσολάβησαν από την δημιουργία των Τμημάτων Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων έως σήμερα(εμπειρία, τεχνογνωσία, παράδοση, συνέχεια, εξοπλισμοί, εγκαταστάσεις, εκπαιδευτικό προσωπικό, κλπ) εγγυώνται όχι μόνο την αποτελεσματικότητά τους, σε σχέση με τα νεόκοπα κολέγια, και την διαφορετικότητά τους σε σχέση με την κατάρτιση, αλλά ενισχύουν ακόμα περισσότερο τις βαθύτερες και υγιείς σχέσεις τους με τις τουριστικές επιχειρήσεις και την ελληνική κοινωνία.

Σ. Βαρβαρέσος

Καθηγητής Οικονομικής και Πολιτικής του Τουρισμού

Προϊστάμενος Τμήματος Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Αθήνας

Πρώην Σύμβουλος ΞΕΝΙΑ Α.Ε και Γενικού Γραμματέα του ΕΟΤ